Ordforklaringer

Helseundersøkelsen i Oslo (HUBRO):

Pågikk i årene 2000–01. Målet var å få oversikt over Oslo-befolkningens helse samt å bruke materialet til forskning. HUBRO er et samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune, Universitetet i Oslo og Folkehelseinstituttet.

zif268: Transkripsjonsfaktor som finnes hos pattedyr.

Arc: Aktivitetsregulert cytoskjelettassosiert protein.

Tips oss gjerne om doktoravhandlinger på tidsskriftet@legeforeningen.no

www.tidsskriftet.no/doktoravhandlinger

Årsaker til helseulikheter i Oslo

Helseforskjeller mellom øst og vest i Oslo kan delvis forklares med at noen har grønne plener og ren luft, mens andre har forurensning, støy og kriminalitet.

Menn lever i gjennomsnitt 12 år lengre på Vinderen enn på Sagene-Torshov i Oslo, og mange har forsøkt å forklare hvorfor det går et slikt markant helseskiller mellom øst og vest. Det har også Fredrik Niclas Piro. I sin avhandling *The influence of the physical and the social environment on health: A population based multilevel study in Oslo*,

Fredrik Niclas Piro. Foto Samfoto

Norway baserer han seg på data fra Helseundersøkelsen i Oslo (HUBRO), og på tall fra dødsregisteret.

– Resultatene viser at helseulikheter mellom bosteder ikke bare skyldes sosio-økonomiske forskjeller, men også delvis at vår helse formes ulikt avhengig av hvor vi bosetter oss. To mennesker som er helt like, men som bosetter seg på to forskjellige steder, kan ha en helt ulik helseutvikling over lang tid, sier Piro.

Elementer som kan spille inn er for eksempel trafikk, forurensning, støy og kriminalitet. Dette kan føre til stress og stressrelatert sykdom. Bosted kan også avgjøre grad av fysisk aktivitet.

– Folk som bor i områder med mye kriminalitet eller mye trafikk, er kanskje ikke like fristet til å gå seg en tur som folk som bor i områder med grønne plener eller kort vei til marka, sier han.

Piro disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 28.11. 2008.

Eline Feiring

eline.feiring@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Morfinbehandling øker smertefølsomhet

Eksperimentelle studier med rotter viser at smertestimulering øker følsomhet for smerte og at denne effekten forsterkes av langvarig opioidbehandling.

Morfin og andre smertestillende opioider er sentrale i behandling av akutte smerter og smerter forårsaket av kreft. Langvarig bruk av slike medikamenter kan skape avhengighet. Mange pasienter utvikler toleranse, og får dermed dårligere effekt av medikamentet. Men langvarig bruk av opioider kan også føre til økt smerte.

Frøydis Haugan har studert de elektrofysiologiske og biokjemiske mekanismene ved langvarig morfinbruk og smertefølsomhet. Resultatene er basert på eksperimentelle studier med rotter.

– Vi studerte først effekten av ulike frekvenser av smertestimuli av nevroner i ryggmargen hos bedøvede rotter. Langvarig smertefølsomhet krevde høye frekvenser av stimuli – 30–100 Hz. Vi så også at nivået av proteinene zif268 og Arc økte som følge av slik stimulering. Så studerte vi ulike frekvenser av stimuli hos

rotter som ble behandlet med morfin.

Rotter som ble behandlet med morfin i sju dager, viste langvarig økning av smertefølsomhet ved stimulering med bare 3 Hz, og vi fant samme økte nivå av zif268 og Arc hos disse rottene, sier Haugan.

Resultatene indikerer at langvarig morfinbehandling øker smertefølsomhet, og det kan være gunstig å kombinere morfin med ketamin eller memantin for å unngå denne effekten. – Det er verdt å undersøke dette videre i kliniske studier på mennesker, sier hun.

Haugan forsvarte avhandlingen *Spinal sensitization and prolonged opioid treatment* for ph.d.-graden ved Universitetet i Bergen 27.11. 2008.

Anne Forus

anneforu@online.no
Tidsskriftet